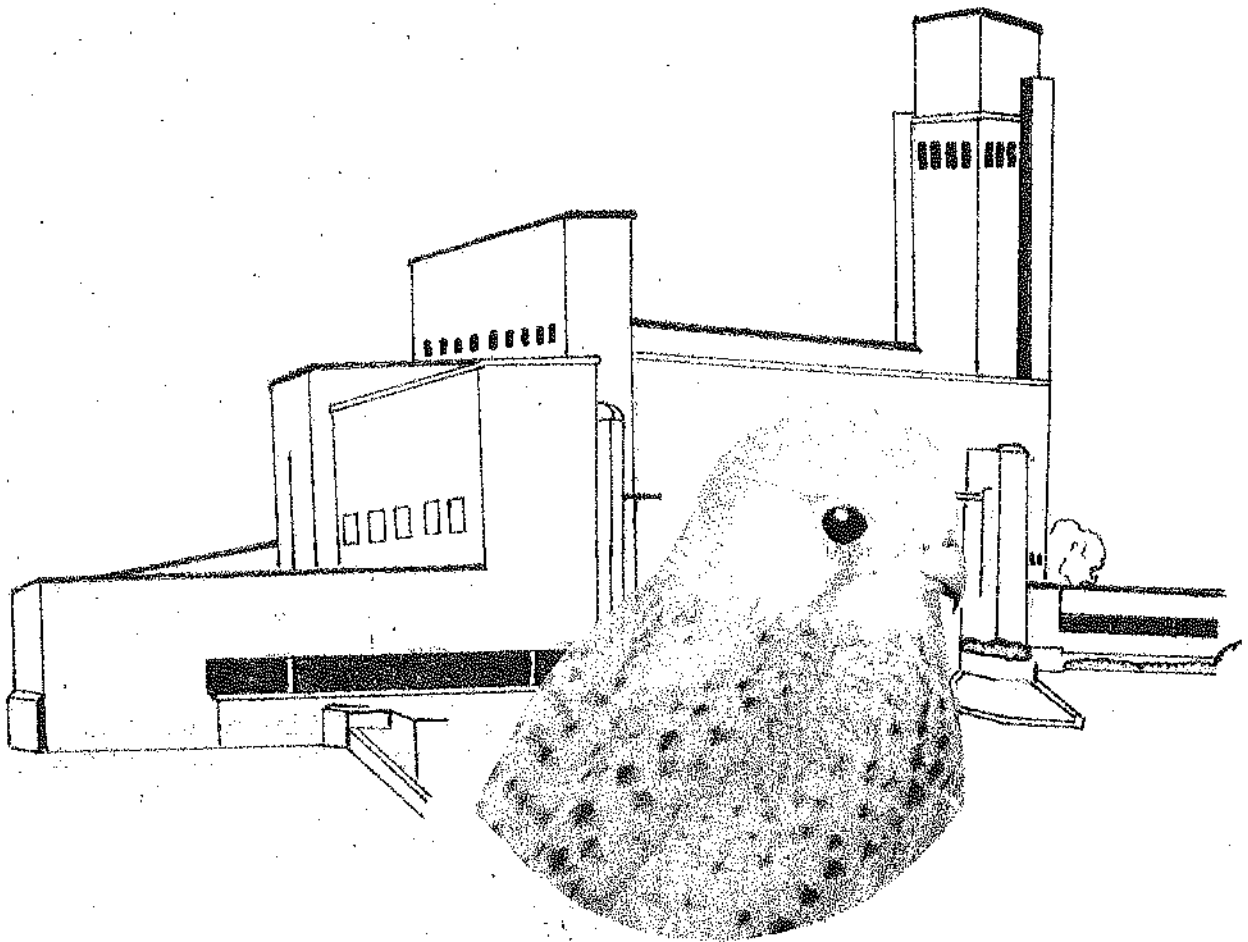

10

AVIFAUNA

VAN

HILVERSUM

uitgave: VOGELWERK GROEP 'T GOOI e.o.

De Avifauna van Hilversum kwam tot stand dank zij de medewerking van:

Hr. J. van Altena
Hr. J. L. M. Bos
Hr. W. E. Cohen
Hr. N. J. Dwars
Hr. G. Heisse
Hr. P. de Jong
Hr. D. A. Jonkers
Mw. G. R. M. Jonkers-Kemper
Hr. E. P. Klomp
Hr. S. Koning
Hr. P. Oirbans
Hr. B. van Poelgeest
Hr. Ch. M. Steen
Hr. R. de Wijs
Mw. R. de Wijs-Tabois
Hr. O. van Zuylen

Technische medewerking:

Hr. J. Klein
Hr. F. G. Rijnja
Hr. L. F. Rijnja

INLEIDING

Reeds in 1965 werd door een groepje amateur-ornithologen, allen woonachtig in Midden-Nederland, het plan gelanceerd om een Avifauna van dit deel van het land samen te stellen.

Nadat dit plan vaste vorm had gekregen, werd de Vogelwerk-groep het Gooi en omstreken verzocht om het eigen werk-gebied te onderzoeken, dat ingesloten ligt tussen de Vecht, het IJ- en Gooimeer en de Eem.

Het doel van de "Avifauna van Midden-Nederland" is, door middel van inventarisaties proberen de broédvogelstand vast te leggen; door middel van literatuuronderzoek, eventuele aanwezige gegevens van vroeger te vergelijken met de huidige gegevens, waardoor het mogelijk is de waarde van terreinen voor vogels vast te stellen en voor- of achteruitgang te constateren.

Voorts vormt het verzameld cijfermateriaal een basis, die als uitgangspunt kan worden gebruikt, om belangrijke broedterreinen veilig te stellen en de laatste broed-terreinen van karakteristieke vogelsoorten te behouden; dit in samenwerking en overleg met de verschillende instanties.

De van elke vogelsoort bijeengebrachte gegevens worden samen met de verspreidingskaart ondergebracht in een boek, dat eind 1971 zal verschijnen.

DE AVIFAUNA VAN HILVERSUM

Het inventariseren van de telgebieden (I tot en met VIII) geschiedde door het aantal zingende mannetjes van elke vogelsoort te tellen en voor soorten, waarbij dit niet mogelijk was, het aantal waargenomen exemplaren.

Er werd geteld vanaf één uur vóór zonsopgang tot in de avond, zodat elke vogel, op welk uur van de dag deze ook zingt, genoteerd kon worden.

De inventarisatie van de gemeente Hilversum vond plaats op 31 mei 1970 en er werd door zestien personen aan deel-genomen, omdat ruim 1500 hectare voor één inventarisator op één dag een onmogelijkheid is, wil men de werkelijkheid zoveel mogelijk benaderen.

De woonkern werd verdeeld in acht wijken (zie ook kaart op pagina 5), die in de meeste gevallen door twee waarnemers werd onderzocht.

De begrenzing van de wijken was als volgt:

- wijk I: Gijsbrecht van Amstelstraat - Utrechtsestraatweg - Zuiderheideweg - Kolhornseweg - Loosdrechtseweg.
- wijk II: Gijsbrecht van Amstelstraat - Loosdrechtseweg - Vaartweg - Kerkbrink - Langestraat - Emmastraat.
- wijk III: Loosdrechtseweg - Vaartweg - Beeresteinseweg - via gemeentegrens - Kerkelandenlaan.
- wijk IV: Vaartweg - Ger. van Mesdagweg - 's Gravelandseweg - Koninginneweg - Hoge Naarderweg - Insulindelaan - spoorlijn - Stationsstraat - Bussumerstraat - Kerkbrink.
- wijk V: Bussumerstraat - Stationsstraat - spoorlijn (aftakking naar Amersfoort) - van Linschotenlaan - Soestdijkerstraatweg - Emmastraat - Langestraat - Kerkbrink.
- wijk VI: Spoorlijn oostzijde - Anthony Fokkerweg - Kamerlingh Onnesweg - Kamrad - Orionlaan - Larenseweg.
- wijk VII: Larenseweg - spoorlijn oostzijde - Erfgooiersstraat.
- wijk VIII: Spoorlijn westzijde - Insulindelaan - Hoge Naarderweg - Koninginneweg - 's Gravelandseweg - Trompenberglaan - Corverslaan - Oude Meentweg - Boslaan - Bachlaan - Doodweg - Witte Kruislaan.

Niet geïnventariseerd werd de zeer kleine wijk ten oosten van de rotonde aan de Soestdijkerstraatweg, die bij een ander telgebied was gevoegd.

Op de 1514 hectare geïnventariseerd gebied werd een totaal van 35279 vogelbroedparen, verdeeld over 60 soorten, geconstateerd.

Wilde eend en Fazant waren wel broedvogel, doch werden niet opgenomen.

Per hectare komt dit overeen met een dichtheid van 23,2 paar. Dit hoge getal wordt veroorzaakt door de Huismus en de Spreeuw, die in de andere berekeningen buiten beschouwing zullen worden gelaten, tenzij andere vermeld.

Zonder deze beide soorten zitten er in het onderzochte Hilversumse grondgebied altijd nog 4,4 broedparen per hectare.

Het parkachtige karakter van een groot deel van Hilversum draagt in aanzienlijke mate bij tot dit cijfer; de grote verscheidenheid aan soorten is hier eveneens een uitvloeisel van.

Uit onderstaande tabel blijkt de relatie Huismus en Spreeuw per hectare en het aantal woningen per ha. (toestand 1-7-70).

wijk	oppervl (ha.)	won. p/ha.	HuMu p/ha	Sprw. p/ha.
I	270	21,0	18,5	2,2
II	150	24,0	24,0	2,0
III	188	8,4	7,9	1,1
IV	151	12,3	11,8	0,9
V	114	27,2	26,2	2,6
VI	192	32,0	31,1	3,1
VII	200	28,3	25,0	2,5
VIII	249	2,8	2,8	0,9

In 1926 werd door H.W. de Wette beschreven dat de Ringmus in het Gooi bijna even talrijk was als de Huismus; hoezeer deze verhouding is veranderd, geeft de broedvogel-lijst aan.

Het aantal broedparen (met uitzondering van Huismus en Spreeuw) en soorten over de verschillende wijken was als volgt verdeeld:

wijk	opp. in ha.	won. p/ha	aant. soort.	aantal broedp.	dichth. p/ha.
I	270	21,0	40	1235	4,5
II	150	24,0	24	457	3,0
III	188	8,4	28	423	2,2
IV	151	12,3	43	655	4,3
V	114	27,2	17	290	2,4
VI	192	32,0	25	904	4,6
VII	200	28,3	23	562	2,8
VIII	249	2,8	47	1268	5,1

Broedvogellijst (zie ook pagina 6 en 7)

De in de tekst tussen haakjes vermelde nummers corresponderen met de nummering op de lijst.

Gierzwaluwen (11) kwamen voor het grootste deel voor in de kern van Hilversum; na de uitvoering van de op handen zijnde herstructurering van de binnenstad, mag verwacht worden dat minstens de helft van de populatie verdwenen zal zijn. Vooralsnog zijn er geen alternatieve mogelijkheden om deze vermindering op te vangen; de nieuwbouwwijken met hun hechte en vlakke dakconstructies worden helaas niet geaccepteerd.

De Kuifleeuwerik (14) daarentegen houdt zich wel graag op in de nieuwbouwwijken en wel vooral daar, waar flats of zanderige terreinen aanwezig zijn (o.a. Kamrad, Kerkelanden, Zeeheldenbuurt, Erfgooierskwartier).

Er werd één kolonie gevonden van de Oeverzwaluw (17), die zich in de wand van de bouwput van de toekomstige N.O.S.-studio bevond.

Aanvankelijk telde de kolonie 17 nesten. Door de late aankomst van deze vogels groeide de kolonie uit tot + 70 nesten. De aard van de kolonie was tijdelijk; met het vorderen van de studiobouw is zij verloren gegaan.

Eveneens een nomadisch karakter heeft het broeden van de Zwarte roodstaart(25), bijna zonder uitzondering verbleven zij in de nabijheid van bouwwerken.

Heel opvallende, in het Gooi zeldzame broedvogels, waren Europese kanarie(51), Nachtegaal(26), Vuurgoudhaantje(37), Appelvink(48) en Fluitslager(35).

De Bonte vliegenvanger(39), waarvan het broedbestand vanuit het oosten van ons land oprukt, schijnt de gemeente Hilversum ook als vestigingsplaats te hebben gekozen.

Niet alleen Huismussen, Spreeuwen en Merels geven blijk van een groot aanpassingsvermogen, in alle delen van de gemeente werden broedgevallen van Ekster(59) en Vlaamse gaai(60) geconstateerd.

Vlak boven de drukke Gijsbrecht van Amstelstraat bouwde een Ekster zijn nest; een Vlaamse gaai koos een linde bij de Algemene Bank Nederland in het centrum aan de 's Grave-landseweg als woongelegenheden.

Een gevolg van het zeer goed onderhouden van de tuinen zijn de lage aantallen broedvogels, die in de vegetatie vlak boven of op de grond broeden.

Hier en daar een geïsoleerd hoekje met ruigte, zodat de "onkruiden" niet in de tuin kunnen oprukken, zal ongetwijfeld vogels als Fitis, Tjiftjaf, Grasmus en wellicht de Nachtegaal in de parkbossen en tuinen van Hilversum doen toenemen.

OVERZICHTSKAART met

WIJKINDELING en

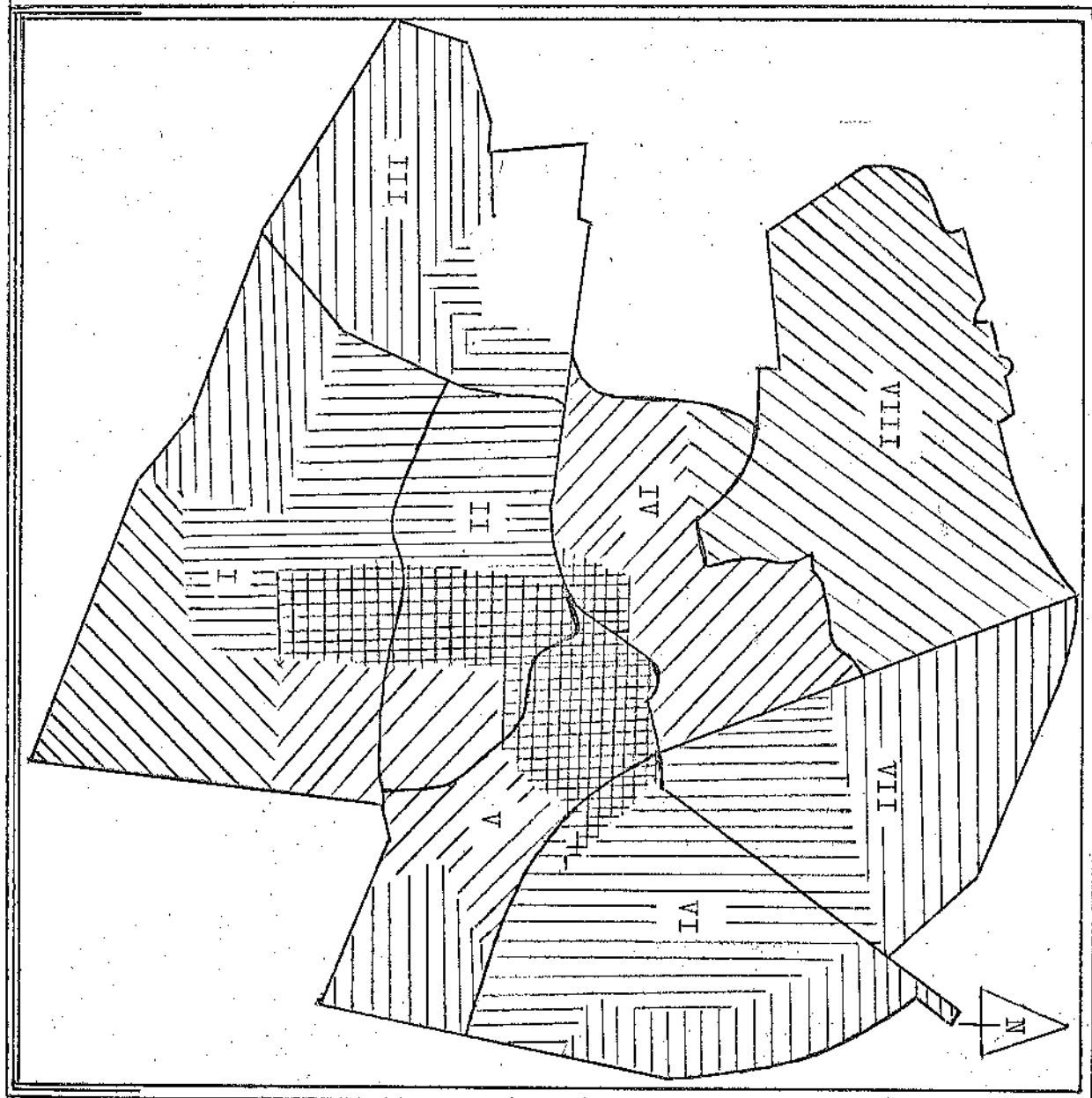
AARD v.d. BEBOUWING

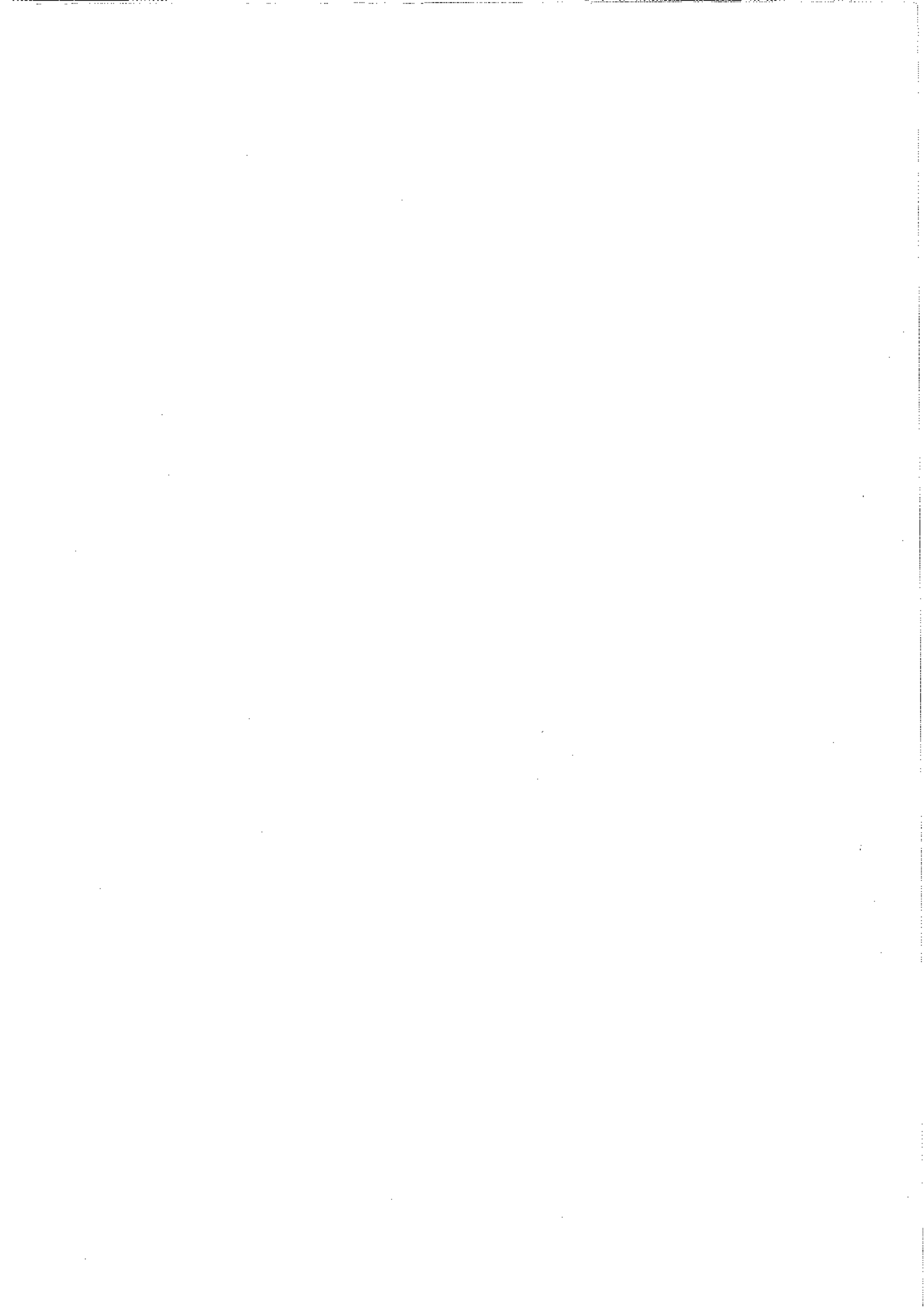
- wijkgrens
- ▤ stads-kern met dichte bebouwing
- ▥ villawijk met kleine tuinen
- ▧ villawijk met vrij grote tuinen
- ▨ villawijk met grote tuinen
- ▩ nieuwbouw
- onbebouwd

AANTAL WONINGEN PER WIJK

I	5680
II	3600
III	1570
IV	1850
V	3100
VI	6150
VII	5650
VIII	700

Voor verdere gegevens zie tekst

LIJST VAN BROEDVOGELS IN DE GEMEENTE HILVERSUM

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	tot.
31. Grasmus	1	-	2	1	-	-	3	3	9
32. Breaamsluiper	1	-	-	3	-	-	-	-	4
33. Fittis	36	5	3	2	-	3	3	10	62
34. Tjiftjaf	42	5	7	2	-	2	4	39	101
35. Fluitter	-	-	-	1	-	-	-	2	3
36. Gondhaantje	2	-	-	2	-	-	-	2	6
37. Vuurgondhaantje	-	-	-	1	-	-	-	1	1
38. Grauwe vliegenv.	3	-	3	14	-	-	-	11	31
39. Bonte vliegenv.	1	-	-	1	-	-	-	3	4
40. Koolmees	134	25	35	60	6	40	40	70	410
41. Pimpelmees	5	4	2	19	-	10	9	5	54
42. Zwarte mees	7	-	-	1	-	-	-	-	8
43. Kuifmees	4	-	-	1	-	-	-	5	10
44. Glanskop	6	-	-	1	-	-	-	13	19
45. Staartmees	9	2	2	13	-	10	4	19	59
46. Boomkluiver	8	1	-	3	-	-	-	23	35
47. Boomkruiper	-	-	-	9	1	-	-	20	30
48. Appelvink	-	-	-	1	-	-	-	1	1
49. Groenling	42	22	28	49	3	20	40	42	246
50. Kneu	-	-	-	1	-	-	-	-	1
51. Europese kanarie	-	-	-	1	-	-	-	-	1
52. Goudvink	7	1	-	2	-	-	-	2	12
53. Vink	58	15	15	25	6	5	8	70	202
54. Huismus	5000	3600	1500	1800	3000	6000	5000	700	26600
55. Ringmus	20	-	-	2	-	100	-	38	160
56. Spreeuw	600	300	200	150	300	600	500	235	2885
57. Zwarte kraai	2	-	-	2	-	-	-	6	10
58. Kauw	50	20	20	33	7	11	12	18	171
59. Ekster	25	5	2	3	2	10	1	10	58
60. Vlaamse gaai	24	3	-	3	2	5	3	12	54
totaal	6835	4357	2123	2605	3590	7504	6062	2203	35279

